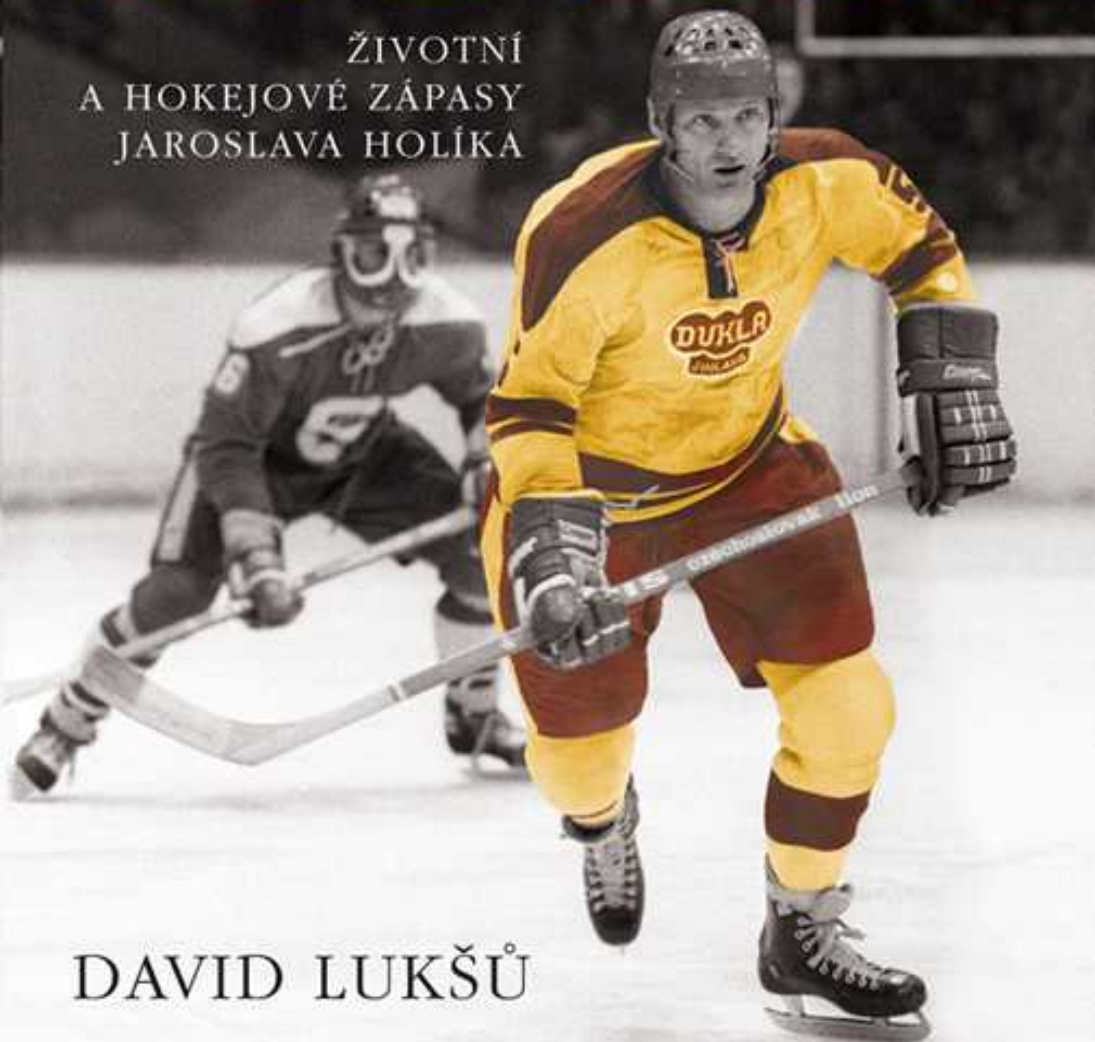

ŽÍT JAKO HOLÍK

ŽIVOTNÍ
A HOKEJOVÉ ZÁPASY
JAROSLAVA HOLÍKA

DAVID LUKŠŮ

ŽÍT JAKO HOLÍK

NAKLADATELSTVÍ
EPOCHA

VYDAVATELSTVÍ
A NAKLADATELSTVÍ
ALEŠ ČENĚK

DAVID LUKŠŮ
ŽÍT JAKO
HOLÍK

ŽIVOTNÍ A HOKEJOVÉ ZÁPASY
JAROSLAVA HOLÍKA

NAKLADATELSTVÍ EPOCHA

VYDAVATELSTVÍ
A NAKLADATELSTVÍ ALEŠ ČENĚK

COPYRIGHT

Text © David Lukšů, 2015

Preface © Miloslav Jenšík, 2015

Photos © ČTK, Jaroslav Holík, Dukla Jihlava,

Jiří Koliš a Jaroslav Skála, Mafra,

Muzeum Vysočiny Havl. Brod,

Národní muzeum, Jiří Pekárek, 2015

Cover and Layout © Karel Kárász, 2015

Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2015

© Vydav. a nakl. Aleš Čeněk, 2015

ISBN 978-80-7425-240-2 (Nakladatelství Epoque)
ISBN 978-80-7380-552-4 (Vydav. a nakl. Aleš Čeněk)

Jarda je – prostě Jarda

Už je to víc než padesát let... Zjara třiašedesátého roku se v holešovické sportovní hale hrálo mistrovství světa v házené. Uprostřed jednoho zápasu obsadila volná sedadla hned za novinářským boxem dobře naladěná parta urostlých mládenců: To měla pořádně natěšená hokejová juniorská reprezentace sraz před odletem na prestižní turnaj ženevského autosalonu.

Dole na palubovce řádilo mužstvo, které věru neudivovalo frajkumšty míčové techniky, ale fyzickým nasazením a nevídanou tvrdostí obranné hry i střelby válcovalo soupeře za soupeřem. Bezmála dvoumetroví ramenatí habáni na spojkách pálili přes bloky soupeřů jako u Verdunu a ústa přitom snad vůbec nezavřeli. Povykovali jako pavíani, až zčistajasna jeden z nich – ani tenkrát bych ho nechtěl potkat večer v pusté ulici – v náskoku k další dělovce zařval jako tur. Celému hledišti se na okamžik zastavil dech. „Ty vole!“ řekl kdosi za mnou. „To mi pověz, co ten chlap může žrát?“ Drsný výrok, jen co je pravda! Ale museli byste tam být, abyste věděli, jak dokonale byl ušitý na míru situace. Kdo ta slova slyšel, ten se zasmál. Od srdce a s úlevou, protože hra přerostlých rabiátů hrozila koncem zlatých časů házené.

Ohlédl jsem se, právě když na pěšinku učesaný blondák přešel od rozboru zabíjáčovy stravy k věcné a bystré analýze hry celého mužstva. Jeho hlas a hlavně nezaměnitelný způsob vyjadřování dnes poznají desetitisíce hokejových fanoušků třeba i z rozhlasu. Tehdy ale svéráznému glosátorovi Jaroslavu Holíkovi teprve táhlo na jedenadvacátý rok. Na ledě nejvyšší domácí soutěže se už druhou sezonu srdnatě bil s vyhlášenými ranaři a pouštěl hrůzu na brankáře, leč v rozhovorech z éteru zatím vystupovali jiní. Jeho hvězdné časy měly teprve přijít. Už brzy...

Divíte se, že věnuju tolik řádků poněkud banální, a navíc vůbec ne hokejové epizodě? A proč ne, když se vrací až do předsíně jeho dvorany hokejové slávy – a přitom ho představuje právě takového, jaký je i dnes, po sedmdesátce? Dávno poté, co dal poslední z více než tří set gólů, které mu otevřely dveře Klubu hokejových střelců. Dlouho potom, co za ním na světové sportovní vrcholy vystoupila jeho dcera Andrea a po ní také syn Bobby.

Jejich otci tak říká celý náš hokejový národ, a proto mu tak říkáme také: Jarda byl jedním z mladých lvů, kteří roku 1972 po třiačtyřicetiletém trýznivém půstu vrátili našemu hokeji čest a slávu světových šampionů. V tom týmu byli tehdy nějací borci! Zázračný gólman Jirka Holeček; obranná dvojice Oldřich Machač – František Pospíšil, jakou neměl žádný z našich soupeřů; Jardovi ve všem všudy tak nepodobný, ale stejně skvělý mladší brácha Jirka; ztepilý a elegantní Vašek Nedomanský... A vedle nich dozrávali třeba Vladimír Martinec nebo Ivan Hlinka s Jirkou Bublou. Ale nesporným lídrem té fantastické družiny byl Jarda. Rozený šéf, a přitom dřič, houževnatý bojovník o každý puk, o každý metr ledu.

Světový šampionát je světový šampionát. Ale stejně Jardu ve vzpomínkách nejčastěji vídám v roli, kterou na sebe – s neskrývaným potěšením – brával v pražských duelech jihlavské Dukly se Spartou. Na žádného z hráčů vojenského mužstva nemělo hlediště tak spadeno. Na nikoho jiného se nesoustředilo tolik nevybíravé pozornosti protihráčů, zejména jistého Jardy Šímy; v tom si ostatní neměli co vyčítat. A on v té vřavě bojoval jako o život, rány rozdával a ještě víc jich utržil, ale když odjížděl na střídačku, smál se do tváří těm, kteří mu z anonymity hlediště nadávali ze všech nejvíc. Bojovník. Rváč. Správný chlap.

Tak se spolu podívejme, jak on to tehdy všechno viděl. Věčné nejsou jen diamanty, ale i ta jeho nevymáchaná... No, jak to honem říct? Nevymáchaná, ale za všech okolností až k sebezničení přímá a pravdomluvná ústa. Proto je tak cenná jeho výpověď o cestě

životem i hokejem, bez ubrousku zaznamenaná v této knize. Určitě se nebude líbit všem, kdo ji budou číst. Ale jak ho tak půl století pozorují, to je také to poslední, co by mu snad mohlo ležet na srdci.

I Jarda Holík je svého druhu diamant. Surový, nevybroušený... Ale opravdovým znalcům hodnota jeho myšlenek, zásad a postojů neunikla a neuniká. A vždycky to bylo – i dnes to dál je – pro náš hokej moc dobře.

Miloslav Jenšík

P. S.: Znalcům české hokejové literatury to určitě neuniklo, ale tohle je už čtvrtá hokejová zповěď, kterou zaznamenal David Lukšů. Je to můj mladší (a běda, o moc!) kamarád; to ale není důvod, proč rád píšu předmluvy k jeho knihám. Skamarádila nás společná láska k české hokejové historii. David je náplava z Vysočiny, proto také jedna jeho kniha představila Honzu Suchého a tahle zatím poslední Jardu Holíka. Ale budme spravedliví: nás, co jsme křtěni Vltavou, neméně potěšily také jeho knihy o Stanislavu Konopáskovi a Vovkovi Zábrodském, odchovancích legendární Štvanice, hráčích z generace našich prvních mistrů světa. Holík vlastně jen vyrovnává skóre na 2:2. Komu bude asi věnovaná Davidova pátá hokejová kniha? Už teď se na ni těším...

Foto: Muzeum vysočiny Havlíčkův Brod

Čtyřicátá léta v Horní ulici v Havlíčkově Brodě.
Na fotografii z archivu havlíčkobrodského
Muzea Vysočiny je řeznictví Jaroslava Holíka
(dům napravo) vedle pekařství Antonína
Neubauera.

Udírna v plamenech

Když bylo tátovi dvacet let, udělal dvě důležitá rozhodnutí: oženil se a hned potom si založil vlastní řeznictví. Protože byl velký pracant, rychle se dostal nahoru. Už za války byl jeho podnik vyhlášený. Pamatuju si, jak k nám chodili pro uzeniny i vojáci wehrmachtu. Brali si salámy i jiné věci a samozřejmě nechtěli platit. Maminka mě před nimi v dílně schovávala v zakrytých nohách starého stolu. Tlačila mi hlavu dolů, abych náhodou nevykoukl. Dveřmi jsem pak z chodby slyšel německý křik a zvuky těžkých bot, jak nám rekvírovali zboží. Byly mi sotva tři roky, ale tahle vzpomínka se mi pořád vrací. Nebyl to strach, děti si tyhle věci neberou, ale silný zážitek ano.

Někteří lidé měli ve čtyřicátých letech problémy sehnat jídlo. To jsme neznali, díky tátově živnosti jsme měli všeho dost. Zase se ale doma muselo tvrdě pracovat. Máma s tátou dávali do firmy všechny svoje síly. Začínalo se ve čtyři ráno a přiložit ruku k dílu jsem jako dítě musel i já. Dokud ještě byly lístky na potraviny, pomáhal jsem s jejich nalepováním na papírové archy. Pěkně jeden lístek vedle druhého.

Vlastní výrobu uzenin měl táta v místnostech za řeznictvím. Jako malí jsme vždycky proběhli obchodem, a když někde na pultu zůstal kousek salámu, hned jsme ho uždíbli. Dělníci si z nás kvůli tomu dělali srandu. Nejvíc mám samozřejmě chutnaly čerstvě využené dobroty. To byla paráda, když se vyndaly ještě teplé od kouře. Ježišmarjá: párky, salámy, buřty, uzené... Že bychom ale byli obklopeni blahobytem, to ne. I jako živnostníci jsme žili dost skromně. Než jsme se rozmohli na barák, museli jsme spolu s rodiči bydlet v jedné místnosti nad krámem. Měla jen šestnáct metrů čtverečních. Když zrovna uhodily mrazy, topili jsme si v bytě v bubínku, na kterém jsme ohřívali vodu na koupání.

Děda Holík pocházel ze čtyř dětí. Nejdřív se narodili on a strejda Jirka. A když se po smrti prababičky praděda znovu oženil, přišly na svět ještě dvě sestry: Zdenka a Alena. Podle rodinné tradice byli všichni Holíkové řezníci. Se svým podnikáním začínal děda v domku na Dolní ulici, později se přesunul k humpolecké silnici a nakonec pod havlíčkobrodské vlakové nádraží. Jenom kousek od něj měl svůj obchod s masem strejda Jirka a náš táta si otevřel živnost v Horní ulici nad náměstím. Navzájem si ale rodina nekonkurovala – každý měl svoje vlastní zákazníky. V Brodě se totiž řezníkům dařilo náramně. Dole na Smetanově náměstí měl svůj krám s koňským masem ještě pan Myslivec.

Maminka byla sirotek. Z útulku pro odložené děti si ji jako malinkou holčičku vzali děda a babička Horákoví. Oba to byli ohromně hodní lidé. Děda Horák byl z přesvědčení komunista. Opravdový. Věřil tomu, že je komunismus dobrá věc a že se nám v něm bude žít líp. Za první republiky pracoval v pletářských závodech a jako zástupce komunistické strany to dotáhl až na místostarostu Havlíčkova Brodu. Za války pak kvůli své politické orientaci prošel několik koncentračních táborů včetně Buchenwaldu. Přesto zůstal idealistou, pořád chtěl konat dobro. I když byl v důchodu, dál zadarmo pracoval jako vedoucí obecního chudobince. A vedle toho každý den ráno kolportoval Rudé právo. Vstával ve čtyři hodiny, šel pěšky z Vršovic pět kilometrů na nádraží pro noviny a pak je roznášel po městě.

Životním krédem dědy Roberta bylo pomáhat lidem, jenomže takhle dobrota ho nakonec zabila. Aby nám pomohl, rozhodl se, že prodá svůj dělnický baráček se dvěma místnostmi a peníze přidá svým rodičům na dům, ve kterém jsme měli společně bydlet. Jenomže v domku, který si děda pro naši rodinu vyhlídl, byli ubytovaní nájemníci, a tak šel poprosit svého známého komunistického starostou Brodu, jestli by jim nesehnal jiné bydlení. Soudruh ho ale odbyl: „Už seš starej a nic takovýho nepotřebuješ!“ To byl pro dědu šok. Způsob, jak s ním ten chlap vyběhl, ho zrtíl natolik, že do měsíce

dostal infarkt a zemřel. Babička Marie ho následovala o rok později. Dědu Horáka jsem měl moc rád, a tak jsem se už v šestnácti letech rozhodl, že jestli budu mít syna, dám mu jméno po něm – Robert.

Ještě po dlouhých letech mě zastavují staří lidé z brodských jatek, odkud bralo naše řeznictví ve velkém: „Táta k nám jezdíval pro maso,“ vzpomínají na ty časy. Pamětníci říkají, že po válce už byl otec největším řezníkem na celém Havlíčkobrodsku. Měli jsme dvě nebo tři nákladní auta, kterými se maso a uzeniny vozily. Ve firmě bylo okolo deseti zaměstnanců. Dařilo se nám dobře, a tak táta plánoval ještě větší rozjezd podnikání: chtěl otevřít vlastní konzervárnu. Všechny peníze, které vydělal, proto dával zpátky do kšeftu. Neškudlil do slamníku, zbytečně neutrácel. Když měl nějakou hotovost, kupoval všechny možné stroje a zařízení. S mámou už měli připravené plány na stavbu, v Brodě a v okolí to měla být úplně první fabrika toho druhu. Jenomže dřív než se investice začaly vyplácet, přišli v osmačtyřicátém komunisti a tátovi překazili nejen zbudování konzervárny, ale i celé podnikání. Aby otci živnost zarazili, stačila jim banální záminka. Člověk, který měl na starost udírnu, při práci usnul a ona celá vyhořela. Jako viník byl ale označen táta. Vyrukovali na něj s tím, že chtěl požárem sabotovat národní hospodářství a poškodit tak společné dílo pracujícího lidu. Byl to holý nesmysl, ale víc nepotřebovali. Tátovi pak dali na výběr: buďto jim nechá celou firmu za pětaticet tisíc korun, což byl zlomek její hodnoty, nebo si ji silou vezmou sami a zadarmo. Ve vzduchu jednu chvíli viselo i vězení, ale tátovi nakonec pomohlo, že nedělal problémy a šel dobrovolně pracovat jako dělník do cihelny. V havlíčkobrodské cihelně nakonec makal šest let. S mašinkou vozil cihly z pece do pece a navážel novou hlínu. Když mu padla, přivydělával si k výplatě přesíváním písku. Příznačné bylo, že se v téhle práci nakonec potkal se svým bráchou Jirkou. Změnu režimu nepřežilo ani jeho řeznictví.

Když tátovi v padesátém roce zrekvírovali podnikání, nebylo mu ani třicet let. Byl ještě v plné síle, nastoupit do jiné práce mu nedělalo zase tak velký problém. Horší bylo, že mámě zrovna v té době našli tuberkulózu a o nás děti se tak museli postarat babička s dědou. Dneska jsou na to léky, ale tehdy to s maminkou bylo opravdu vážné. Její marodění se táhlo snad dva roky. Vždycky byla půl roku ve špitále a půl roku doma. Léčili ji na plicním a my za ní chodili do brodské nemocnice na návštěvy. Naštěstí jsme si z toho jako děti zase tak moc nedělali. Nakonec se máma ze všeho dostala a ve zdraví se dožila devadesátky.

Kriminálu se sice otec vyhnul, ale jinak přišel de facto o všechno. Bylo mu k ničemu, že měl přesnou evidenci toho, kde jaký majetek má, jaké stroje mu komunisti zabavili a kam je odtáhli. Přesto pořád věřil, že se režim zase otočí a on svoji konzervárnu přece jen rozjede: „Vždyť už to konečně musí prdnout,“ tvrdil nám ještě dlouhé roky. Z firmy, kterou nám zabavili, mezitím udělali noví majitelé výrobní zákusků. Žádná sláva to ale nebyla. Po letech v cihelně pak táta dostal na starost brodský bufet U Bukovských. Doba se přece jenom změnila a o něm se vědělo, že s potravinami umí. Otec byl vedoucí a máma mu pomáhala. Dřeli tam jako mezci od rána do večera minimálně dvanáct hodin denně a skoro okamžitě zvedli obrat bufetu na desetinásobek, z tři set tisíc na tři miliony. Nevýhodou bylo, že jsme kvůli tomu jejich podniku nemohli jako rodina trávit společnou dovolenou. Když měl tři neděle volna táta, máma musela být místo něj v práci a zase obráceně.

V hlavě mi z dětství zůstaly politické soudy padesátých let. Doma jsme měli velikou kuchyň, kde byl stůl pro deset dvanáct lidí a táta si tam zval svoje známé. Byli to lidi, kteří stejně jako on doufali v pád komunismu a společně mudrovali o tom, jaké to bude, až to praskne. Proces se Slánským poslouchala tátova společnost v rozhlase a všichni přitom nadávali: „Jak se můžou přiznávat ke všem těm věcem? To je přece podvod na lidech,“ nešlo jim do hlavy. Jako

Foto: Jiří Pěkárek

*Z cihelny zpátky k řemeslu: Znárodněný řezník
Jaroslav Holík jako vedoucí bufetu U Bukovských.*

malý kluk jsem tehdy poprvé pochopil, že se u nás neděje nic dobrého. Mezi tátovy dobré kamarády patřili právník Horníček nebo brodský ortoped Zeman. Rokovali u toho dlouhého stolu, a když se rozvášnili, musela je máma uklidňovat, ať tolik neřvou, že je ještě někdo uslyší. Doktor Horníček pořád tvrdil, že je s komunisty do roka konec. Nakonec se ale sám musel z politických důvodů odstěhovat až do Prahy. Jak byl ukecaný, řekl něco nepatřičného v brodské kavárně, a komunisti s ním zatočili. Silné debaty vedl táta i s otcem našeho spoluhráče z hokeje Dádíka Čermáka. Když se dali dohromady, nešlo je zastavit. Jednou společně rozlévali beton a rozvášnili se při tom nadáváním na komunisty takovým způsobem, že starý Čermák úplně zapomněl, že stojí ve tvrdnoucí směsi. Když si to konečně uvědomil, bylo pozdě. Beton zatuhl, a tak v něm musel nechat holínky.

Jakmile se o politice začal táta bavit s dědou Horákem, koukala z toho hádka. Oba měli na věc úplně protichůdné názory. Děda byl idealista, nehájil politiky, ale samotnou myšlenku komunismu. S tím ovšem u otce nemohl pochodit. Na komunisty měl táta vyhraněný názor už proto, co mu provedli. Zatímco doma byl málem hrdinou protikomunistického odboje, venku radši mlčel. Když vyšel mezi lidi, přepadly ho obavy a všechno jim odkýval. To platilo nejen pro politiku. Málokdy se ozval na veřejnosti, když se mu něco nelíbilo. Jestli v tom byl strach o rodinu, nebo něco jiného, neumím posoudit. I na hokeji se táta věnoval hlavně mně a bráchovi. Ostatní nechával být. V tomhle ohledu jsem se zrovna nepotatil. Říkám všechno na plnou hubu, až mi to lidi vyčítají.

Když se táta učil řezníkem, staral se o něj pražský strejda Karel Svoboda, manžel jedné ze sester dědy Holíka. Svobodovi měli být v dnešní Jeremenkově ulici v pražském Podolí a táta u nich byl v té době víc než doma v Brodě. Jako kluk jsem Karla obdivoval. Na rozdíl od táty nebo dědy, kteří jako typičtí soukromníci jenom pracovali a pracovali, byl strejda samá legrace a zábava. Živil se jako obchodní manažer firmy, co prodávala nákladní váhy decimálky. Pýchou strejdy Svobody byla krásná chata v Kersku. Měl ji hned vedle spisovatele Bohumila Hrabala, se kterým se dlouhé roky přátelil. Když jsme za ním přijeli na návštěvu, hned nám ukazoval: „Těmahle dveřma za ním chodím.“ Hrabal ho pak jako známou místní figuru popsal ve svých Slavnostech sněženek. Strejda Svoboda je žravý pan Karel, který místním myslivcům při uzení sní salámy. Hrabal ho vybarvil věrně, ty jeho řeči o jídle byly ze života. Salám nejedl na pět, deset deka, ale opravdu na šišky. Zhltnout štangli byla pro Karla úplná sranda, a tak nebylo divu, že byl ještě tlustší než táta, vážil snad sto padesát kilo. Když jsem dělal v Praze fakultu a občas u něj přespával, vždycky otevřel skříňku s měřáky elektřiny a tahal z ní uzeny. Teta mu buřty zakazovala, hlídala ho.

Ale nebylo to nic platné, schovával si je dokonce i na záchodě a důmyslné skrýše se zásobami jídla měl i na chatě.

Žravost máme v rodině odnepaměti. Teta Kolářová, tátova sestra, která dělala dlouhé roky vedoucí v hotelu Černý orel na náměstí v Telči, jednou napekla pro návštěvu asi patnáct řízků. Když hosti nedorazili, snědla je bez problémů sama. Táta byl úplně stejný případ. Při cestě na naši chatu, kterou jsme měli na Sázavě, se vždycky stavoval v hospodě ve vedlejší vesnici. Když jsem ho tam jednou vyzvedával, zrovna platil osm piv a křičel na hospodského: „Dones mi ještě ty čokolády pro děti.“ „Vždyť už jsem ti je dával,“ divil se hostinský. Netušil, že je táta mezitím všechny spořádal. Sladké nebo slané, to mu bylo jedno. Když jsme naši sázavskou chatu přestavovali, jezdil otec z Brodu na pionýru, aby na nás dohlížel. Pro řemeslníky vzal s sebou na svačinu šišku šunkového salámu a na verandě jim ji porcoval: „Hergot, tak je pozvi, ty kluky, ať si dají,“ popoháněl mě. Jenomže když hned nešli, celý ten salám během půl hodiny čekání sežral sám. „No co? Přece to tady nenechám oschnout,“ vysvětlil mi to. Na honu ve Svaté Anně místní nimrodi viděli, jak mu chutná, a začali si z něj dělat soufky, jestli by prý nezvládl celý uherák. To bylo něco pro něj. Samozřejmě že ho snědl, a hned jim povídá: „Klucí, já mám takovej hlad, nemáte ještě něco?“

Na posezení pak zhltnul asi pětadvacet sladkých báboviček, takových zákusků, které tam měli připravené ke kafi.

Jako řezník byl táta expert na bůček. Lidi na něj u nás v krámě stáli ve frontě a on sám ho dokázal sníst ohromné množství. Taky při svých 173 centimetrech vážil 140 kilo. Vedle jídla hodně pil a hlavně kouřil. V největší slávě udělal šedesát osmdesát cigaret denně. Když pracoval v cihelně a doma bylo málo peněz, museli jsme pro něj s bráchou shánět po ulicích a hospodách tabák z pohozených vajglů. Vysypávali jsme ho a pak jsme mu z něj nacpávali dutinky. Taky jsem každou chvíli chodil pro pivo do výčepu, aby otec se svými kamarády nerokovali na sucho. Táta vždycky zavelel: „Mazej,“

Foto: archiv Jaroslava Holíka

*Táta na rybách. Společnost mu dělají
vnoučata Andrea a Bobby.*

a už jsem si to štrádoval. Nerad, protože v hospodě bylo zahulíno, a z toho se mi dělalo špatně. Kouření a pivo se mi takhle už v mládí zprotivily. Člověk si musí hlavou přebrat, co je pro něj dobré. Dřív jsem byl taky schopný sníst na posezení celou kačenu, jeden čas jsem vážil i devadesát sedm kilo, ale dokázal jsem je rychle shodit. Naštěstí mám na rozdíl od otce a strejdy šílenou vůli. Najím se k obědu a večer už si dám maximálně jogurt. Prostě nežeru, jinak bych dopadl jako oni. Spousta známých z hokeje po kariéře přibrala na váze. Bavil jsem se o tom s Pepíkem Horešovským, který taky nabral dost kil, a ten se durdil: „Jo a do rakve půjdu hubeněj?“

První infarkt měl táta ve dvačtyřiceti letech. Celý rok s ním marodil a zhubl až na osmdesát kilo. Jenomže tu váhu zase rychle nabral zpět a už ji nikdy dolů nedal. Poslední roky měl velké problémy se srdcem a nakonec zemřel v sedmdesátém osmém. Bylo mu

padesát šest let. Přesně v padesáti šesti letech odešel z Holíkova rodu nejen on, ale také děda Holík a nakonec i tátova sestra s bráchou. Všichni Holíkové byli totiž stejní – řezníci ze staré školy. Hrozně rádi jedli, kouřili a pili. Vůbec se nešetřili, jako by jim ani na životě nezáleželo. Tátův brácha Jirka byl vizáží a chováním přesnou kopií dědy Holíka. Měl i jeho štiplavý ironický humor. Když jsem se u něj stavoval, vždycky se na mě ode dveří usmíval a hned si mě dobíral: „Tak co? Ještě hraješ ten hokej?“ V rukávu měl spoustu špílců, ale když pak náš táta dostal infarkt, přepadl ho obrovský strach, že je teď na řadě on. Jako hypochondr si pořád hlídal srdce, jenomže svému osudu stejně neunikl a nakonec zemřel právě v padesáti šesti letech. Šestapadesátka strašila i mě. Když se mi blížil padesátý šestý rok, logicky mě taky napadlo, jestli nebudu další Holík na seznamu. Naštěstí jsem to rodové prokletí zlomil.

Tři maturity

Nikdy jsem se netajil tím, že jsem ve škole nepatřil mezi premianty. Když na to dneska vzpomínám, byl jsem vlastně docela hajzl. Divím se, že to se mnou učitelé vůbec mohli vydržet. Odmalička jsem totiž měl kamarády, kteří mě vedli na druhou stranu. Vymýšleli věci, které by se dělat neměly, a já jsem se k nim rád přidával. Problémy se sypaly neustále. Takový Artur Král, jeden ze starších kluků, nás třeba posílal do trafiky krást cigarety partyzánky, aby měl co kouřit. V hlavě měl samé lumpárny a my jsme je, blbci, pro něj vyváděli.

Ne že by mi to ve škole nemyslelo, na koule jsem nebyl. Dětem dneska říkám, že moje nejlepší známka byla trojka z mravů, ale ve skutečnosti jsem studoval právě tak, abych nepropadnul. Asi nejvíc mě bavil dějepis. Jinak jsem si o škole myslel, že pro mě není nijak důležitá. Byl jsem lajdák. Na učení jsem neměl čas, protože jsem hrál odmalička hokej. A při vyučování jsem dělal věci, které mi přišly zajímavější než probíraná látka. Třeba jsem z okna třídy plival dolů na poštovního koně. Jindy jsme v hodině hráli pod lavicí oko bere, a když nás učitelka načapala, vysvětloval jsem jí, že kamarád podváděl: „Hlásil mi dvacet, a přitom neměl krále!“ Kantorka mě ale asi nepochopila a rovnou mi navrhla dvojku z chování. V němčině mě zase učitel zkoušel z jakési úlohy a já se s ním přede všemi hádal, že se takové blbosti přece učit nebudu. Vrcholem mých školních výkonů bylo, když jsem se s kamarádem vsadil, že při hodině dějepisu rozpláču učitelku. Dělal jsem v zadní lavici ukrutný bordel, a když mě chudák kantorka napomínala, ještě jsem přidal, takže jsem tu sázku opravdu vyhrál.

Nakonec to byl náš táta, kdo mě ve škole přes všechna alotria udržel. Jako živnostník moc dobře věděl, jak těžké je žít se rukama, a tak nám neúnavně vysvětloval: „Do školy musíte chodit, protože

Foto: archiv Jaroslava Holíka

Výkvět havlíckobrodského gymnázia.

*Zleva: Jiří Pospíšil, Václav Brejša, Jiří Holík,
Josef Čáslavský, Jan Suchý, Jaroslav Holík.*

jenom tak budete mít čas na hokej.“ Byla to taková jeho mantra. Abych splnil tátovo přání, přihlásil jsem se po základce na havlíckobrodské gymnázium. Při přijímačkách tehdy brali rovných devadesát lidí. Mí kamarádi Pepík Čáslavský a Karel Pavlíček skončili v těch testech na devadesátém prvním a devadesátém druhém místě, já jsem byl hned za nimi devadesátý třetí. Nakonec ale někdo vypadl, a tak jsme se na gympl dostali všichni tři. Byli jsme oprávněně pyšní, že jsme podle přijímaček nejhorší žáci celého ročníku a dělali jsme všechno pro to, aby naše pověst neutrpěla. Přiznávám, že jsem byl v té době pořádný gauner. Když po mně přišel na gymnázium brácha Jirka, ptal se ho s hrůzou češtinář Pytlík: „Ty seš brácha toho Holíka? Ježišmarjá, to si zase užijem.“ Byly to ale plané obavy. S bráchou ani žádné starosti mít nemohl, protože Jirka byl od narození vzorný žák.

Foto: archiv Jaroslava Holíka

*Bratři v gala. Jaroslav jako host
na Jiřího tanečních.*

Na to, že hraju hokej, bral ve škole ohled málokdo. V noci jsme třeba přijeli ze zápasu, věci jsme z nádraží tahali na zádech až domů, ale na vyučování jsme ráno chybět nesměli. Samozřejmě že jsem měl kantory, se kterými jsem měl neustálé problémy, ale i ty, kteří mi přáli. Učitel ruštiny Vaněk mi při klasifikaci milým hlasem říkával: „Holíku, hokej jedna, ruský jazyk pět. Ale známkou se přikloníme spíš k té ruštině a dáme to za čtyři.“ Palce mi držel i náš třídní na gymnáziu Svoboda: „Včera jste hráli, takže dneska zkoušení vynecháme,“ vyšel mi vstříc, když se nám den předtím podařil

zápas. Při hodině zpěvu po nás jednou učitel Hrdlička chtěl, abychom na známky zpívali hymnu. Pěkně po pořádku zkoušel jednoho za druhým. Jenom ke mně rychle přiskočil: „Ty ne, ty ne, proboha, hlavně, prosím tě nezpívej. Tady máš trojku, jenom nezpívej!“ hasil katastrofu. Hudba mi dodnes nic neříká. Jak v rádiu slyším Gotta: „Lááásko mááá...“, lezu po zdi.

Mezi přísné učitele patřil matematikář Fráňa, který neodpustil vůbec nic. Vyloženě respekt jsem pak měl z profesora na deskriptivu Dubského. Toho jsem jako jednoho z mála kantorů poslouchal na slovo. Učitel Talpa si pořádek sjednával ručně. Jednou mi dal takovou facku, že jsem skoro upadl. To stejné na němčině: zlobil

*Maturant Jaroslav Holík na fotografii
z gymnaziálního tabla.*

Foto: archiv Jaroslava Holíka

jsem, vejskal, a už jsem ji měl. Když jsem třeba odsekl tělocvikáři Hylišovi, hned jsem dostal pěstí na solar. Jako bývalý boxer přesně věděl, kam uhodit. Stačila jedna rána: prd a letěl jsem přes celou tělocvičnu. Hyliš boxoval prakticky neustále. Člověk ani nemusel nic provést. Stačilo, když jste chvíli nedávali pozor, a on vám hned jednu ubalil. Kantoři měli pro takové metody požehnání od rodičů. Kdybych si chtěl stěžovat, ještě bych doma dostal něco navrch. Myslíím, že nějaká ta rána měla větší význam než to dnešní domlouvání. U mě to teda na škodu nebylo.

Protože jsem měl ve škole neustále nějaké průšvihy, pro jistotu jsem si opatřil dvě žákovské knížky. Tu druhou jsem měl speciálně na poznámky. Moje zlobení se díky tomu líp rozvrstвило a na mámu toho nebylo moc najednou. Právě maminka v naší rodině dbala na to, abychom ve škole prospívali. Doma byla generál, úkolovala všechny okolo: „Tohleto udělej, támhleto zařid...“ Dost jsme se kvůli její velitelské nátuře hádali. Jako mladík jsem totiž nebyl zvědavý na něčí komandování. Když mi máma začala něco vykládat, šlo mi to jedním uchem tam a druhým ven.

Od patnácti let jsem si žil svůj život a doma jsem moc nepobyl. Sice jsem tam bydlel, jedl, ale všechno ostatní jsem si už dělal podle svého. Mámě se to samozřejmě nelíbilo, a tak mi kvůli tomu dávala ultimáta: „Jestli nebudeš chodit domů, tak tě vyhodíme,“ vyrukovala na mě jednou. Ukázal jsem na bráchu, který se v té době nedostal na vysokou, a makal proto jako mourovatý v brodském Motorpalu. „Mami,“ povídám jí, „tady se přece vůbec nedá spát, když Jirka tolik smrdí naftou a olejem.“ Dělal jsem si z chudáka srandu, že z něj roste dělnická třída. Brácha musel v šest hodin ráno vstávat, aby stihl směnu, a když se vrátil večer z tréninku, zalezl rovnou do postele. Máma se ale jen tak nedala. I když už jsem měl svoje vlastní děti, nikdy mi nezapomněla poradit, jak se má žít, což jí ostatně vydrželo dodneška. Nedávno jsem se už musel ohradit: „Mami, já jsem deset let v důchodu a ty mi budeš říkat, co mám dělat?“

Tátu, naštěstí pro mě, škola moc nezajímala. Moje studium začal řešit až ve chvíli, když už to bylo opravdu neúnosné. Ne že by mě zřekl, to dělal jenom na hokeji. Doma si mě jednoduše posadil: „Tak pojď, probereme to spolu,“ a hodinu dvě na mě mluvil. Vysvětloval mi, jak dopadnu, když se nebudu učit, jak bych se měl správně chovat a podobně. Většinou jsem mlčel a seděl jak zařezaný, abych jeho monolog ještě víc neprodloužil. Na takovou přednášku nebylo co říct. Bylo to pro mě utrpení, horší než výprask, který máte rychle za sebou. Ostatní kluci lítali venku a já musel poslouchat otcovu promluvu. Hrůza. Rozebral mě pokaždé až do mrtě.

Než jsem nastoupil na vojnu, stihl jsem kromě gymplu absolvovat i dvouletou nástavbu – slaboproudou elektrotechniku. Jihlavskou průmyslovku jsem si vysloveně podmanil. Školníkovi jsem dal stovku, abych si u něj mohl nechávat učení a nemusel ho pořád tahat tam a zpátky. Tašku jsem pak měl ve škole klidně celý rok. Když se mi právě nechtělo na vyučování, vzal jsem kamarády a vyrazili jsme k nám na chatu, kde jsme celý den mastili karty. Studium jsem moc neprožíval, v té době už pro mě byl jasnou prioritou hokej, ale školu jsem s odřenýma ušima přece jen dokončil. Díky tomu jsem taky trochu elektrikář, i když, pravda, jen do šesti voltů.

V Jihlavě jsem si nakonec udělal hned dvě maturity. Jednou si mě totiž odchytil ředitel strojařské průmyslovky Liška: „Holík, pocem. Když už máš tuhle maturitu ze slaboproudu, proč si u nás ještě neuděláš strojařinu?“ „No jo, a jak to provedeme?“ ptal jsem se ho. „Musíš se něco naučit.“ „To půjde těžko, když hraju hokej, nemám na to čas,“ vysvětloval jsem mu. Nakonec se to ale zvládnout dalo.

Hokejka místo lyží

S originálními jmény havlíčkobrodských čtvrtí si asi nikdo hlavu nelámá, a tak se jmenují Letná, Žižkov nebo Kokořín. Babička a děda Horákoví bydleli na okraji Brodu ve Vršovicích. U baráčku, který pro své zaměstnance postavily Pletařské závody, měli slepice, kozu a další domácí zvířata. Jednu dobu jsme u nich jako děti vlastně žili. Nejdřív proto, že rodiče měli živnost a s ní i spoustu práce, později proto, že maminka těžce onemocněla. Od města byly Vršovice na vysokém kopci odříznuté silnicí a lesem, do centra daleko. Naopak na stadion do Kotliny to bylo jen kousek a ještě blíž k tátově cihelně, u které byl rybník Cihlář, kde jsme se v létě koupali a v zimě bruslili. Rybníků bylo vůbec okolo dost, třeba Kotlasák, místo kterého je dnes brodské koupaliště. To byl náš kraj. Neustále jsme byli v přírodě, lítali jsme po lese, všelijak blbli. Babičce jsme ukradli plechovou vanu a brali ji na zamrzlý Cihlář, kde jsme s ní vyváděli alotria. Vozili jsme ji na saních a lili z ní teplou vodu na led, aby byl hladší. Když na jaře ledy tály, plavili jsme se na krách jako Eskymáci.

Za prodejnou Rozvoje, kousek od baráčku naší babičky, jsme měli svoje vlastní hřiště s brankami. Fotbal byl pro nás v létě hlavní zábava. Jako kluk jsem ho miloval, v začátcích jsem dokonce chytal v bráně, ale brzy jsem se přesunul do pole. Fotbalista jsem byl celkově vzato bídny, mičuda mi dělala problémy. Na technickou hru jsem byl moc tvrdý, a tak mi nezbylo než to pořádně mydlit. Chtěl jsem vyhrávat, takže jsem se se soupeři nemazlil. Když mě někdo naštvál, jednoduše jsem ho napálil. Kluka jsem vzal bez problémů i s nohama, tudíž jsem měl neustále nějaký distanc. Ivan Novák, který proti nám hrával za Třebíč a později to dotáhl až do Dukly Praha, na moji hru dodneška nemůže zapomenout: „Kamaráde, tys

Foto: archiv Jaroslava Holíka

*Kluci v akci. Příprava jídla na čundru
s Pepíkem Čáslavským.*

mě bral! Jak tys do mě kopal...“ nezapomene mi zdůraznit, když se potkáme. A to jsem ještě nehrával naplno. Na hokeji jsem šel klidně hlavou proti zdi, zato při fotbale jsem si dával pozor, abych se nezranil. Každopádně byli v Brodě mnohem lepší fotbalisti než já. Takový Pepík Augusta nebo Honza Suchý to s míčem uměli báječně. Ostatně Souška se dostal až do reprezentační šestnáctky.

Doma si mě nikdy moc neužili. Pořád jsem byl někde na sportu. Za druholigovými hokejisty jsem jako fanoušek jezdil skoro všude: do Kolína, Litoměřic, Mladé Boleslavi nebo do Prahy na Štvanici, kde hrály týmy Tatry Smíchov a Motorletu. To samé jsem měl v létě s fotbalem. Byly to krásné časy. Havlíčkobrodská Dukla byla ve třetí nejvyšší soutěži a já jsem na kole, vlakem nebo autobusem stíhal všechny blízké venkovní zápasy v Pacově, Humpolci i v Jihlavě, kde byly hned tři týmy: Lokomotiva, Spartak a Modeta. Z Brodu nás na jihlavská utkání vyrážel celý autobus fanoušků. Když pak přijeli

Jihlaváci k nám, vmáčkly se na fotbalový stadion Na Borovince i tři tisíce lidí. Takový zápas nešlo vynechat, byly to boje jako řemen.

Kus mládí jsem prožil i na starém sokolském hřišti, na které jsem to měl z domu jen kousek. S hokejisty jsme v létě na Sokoláku hráli klasický pozemní hokej a zkušel jsem to taky s atlety. Moje oblíbená disciplína nebyla běh, ale vrh koulí. Když jsme později v Dukle dělali před sezonou výkonnostní testy, uměl jsem se k tomu postavit. Myslím, že moje koulařské výkony z hokejistů dodneška nikdo nepřekonal. Samozřejmě jsem nesměl chybět ani na brodském basketbalu a volejbalu, které se u nás hrály na slušné úrovni. S druholigovými volejbalisty jsem jeden čas i trénoval. Na antukovém hřišti jsme s Honzou Hylišem, Mílou Zelenkou nebo Jindrou Lickem hráli jeden zápas na ztráty až do roztrhání těla klidně tři a půl hodiny.

Znárodnění našeho řeznictví mělo i jednu dobrou stránku. Kdyby k němu nedošlo, pravděpodobně by nás otec nehnal ke sportu, ale k živnosti a my s bráchou bychom asi dneska podnikali v potravinách. Když nás ale komunisti o řeznictví připravili, upnul se táta na to, že z nás vychová sportovce. Viděl, jak se doba otáčí, a právě sport byl v jeho očích způsob, jak se v tom marastu neutopit: „Jestli se chcete někam dostat, musíte dělat sport, jinak to nejde,“ omílal nám neustále. Jinou vizi neměl. Děda Robert sice usiloval o to, aby jeho vnuci hráli na housle, ale dlouho mu jeho naděje nevydržely. Já byl ztracený případ a z bráchy houslistu taky nevychoval. Sice mu koupil nástroj a zaplatil hodiny, jenomže Jirka muzikantské buňky nezdedil. Nějaký čas se snažil na housle učit, ale nakonec to vzdal.

Táta se odjakživa motal okolo sportu. Ještě jako úspěšný podnikatel sponzoroval místní fotbalisty. V klubu byli jeho kamarádi, a tak jim dával nějakou tu korunu. Jeho největší láskou ale bylo lyžování. V mládí skákal na lyžích, dokonce se na můstcích ve Svatém Petru seznámil se Zdeňkem Remsou, legendárním trenérem olympijského vítěze Jirky Rašky. Ani pořádně nevím, jak se ke skokům

dostal, zřejmě přes pana Novotného, Brodáka a nadšeného lyžaře. Jisté je, že k horám během těch pár let, než se začal věnovat vlastním kšeftům, vyloženě přilnul, a tak se rozhodl, že i my budeme lyžaři.

Vůbec mu nevadilo, že v Brodě nebyly pro lyžování vůbec žádné podmínky. Nesplněné touhy z mládí byly silnější. Jednoduše si umanul, že z nás vychová Remsovy nástupce a nutil nás do skákání. Bojím se máločeho, ale při skocích na lyžích jsem strach měl. Veliký. Pamatuju si, jak jsme stáli na třicetimetrovém můstku na Harusově kopci u Nového Města a já z něj měl skočit dolů. Brácha, který tam byl s námi, brečel, že skákat nebude, a jelikož byl menší, táta na něj tolik netlačil. Já se bál taky, ale protože mám pevnou vůli, nakonec jsem se na tátův pokyn párkrát rozjel a pěkně se dole rozbil. Hrůza. Po letech jsem si ty chvíle připomněl, když jsme na sportovní fakultě dělali ze skoků zápočet. Na třicítce můstku jsem dopadl stejně jako v dětství – tvrdě na hubu. Tehdy jsem se zařekl, že už mě na skoky nikdo nepřemluví. Je to hrozně nebezpečný sport, zvlášť když pro něj nemáte absolutně žádné nadání. I Standa Neveselý, který byl mnohem odvážnější než já, vzpomínal na svých pár pokusů ze školního kurzu s děsem v očích: „Ty vole, já jsem jim nějak ulít a najednou jsem visel na zábradlí.“ Byl rád, že to vůbec přežil.

V tomhle byl táta jako já: prostě se rozhodl a bylo hotovo. Přes jeho plány nejel vlak. Naštěstí pro nás si pak asi uvědomil, že hokej je v Brodě přece jen dostupnější než lyžování. Možná k tomu přispěl i fakt, že zrovna ten rok u nás nebyla tak zasněžená zima. První brusle jsem dostal už ve čtyřech letech k Vánocům. Učit mě na nich otec začal na zamrzlém plácku za parkem. Pak už jsem bruslil, kde se dalo. Z vyprávění vím, že jsme chodili taky na rybníky Kotlasák a Hastrman, kde před válkou hrál svoje zápasy Bruslařský klub. Na břehu zbyla z té doby stará dřevěná bouda, kde jsme se převlékali.

Právě bruslení se ale nakonec stalo mojí největší hokejovou slabinou. Když dneska vidím mladé kluky, jak lítají po ledě, říkám si, že bych se mezi nimi se svým stylem asi těžko prosazoval. Stačí, aby

*Jaroslav v době,
kdy se jeho táta
definitivně rozhodl,
že ze synů vychová
hokejisty.*

Foto: archiv Miloslava Jersíka

v televizi běžely nějaké starší hokejové záběry, a už si ze mě vnuci utahují: „Dědo, vy jste chodili, vy jste nebruslili, vid’?“ Moje tréninkové možnosti ale byly dost omezené. Než se v Brodě dostavěl zimní stadion, bruslit jsme mohli, jen když zrovna přimrzlo. Proto jsem se nikdy nenaučil jezdit tak dobře jako brácha, který mohl odmalička každý den trénovat na umělém kluzišti. Svým bruslařským hendikepem jsem v kariéře dost trpěl, ale když začnete pořádně trénovat až ve čtrnácti letech, už se to dohnat nedá. Podmínky jsme v začátcích měli vyloženě předpotopní. Abychom předběhli oblevu, museli jsme trénovat už v pět hodin ráno, než začal led na slunci tát. Když se oteplilo, týden i víc se pak vůbec nebruslilo. Nikdy jsme si ale nestěžovali, do hokeje jsme byli od prvního okamžiku zažraní.

Od žáčků nás bylo v týmu vždycky jen pár. Byli jsme rádi, že jsme vůbec dali dohromady deset jedenáct lidí, se kterými jsme mohli objíždět turnaje, které pořádala Tatra Smíchov, Motorlet, Kolín nebo Kladno. Hodně jsme jezdili vlakem, ale párkrát nás vzali i na korbu nákladáku, kde jsme jeli na zápas schovaní pod plachtou jako vzácný náklad. Kolikrát jsme hráli skoro bez střídání, ale stačilo to i na ty nejlepší týmy. Hlavní bylo, že jsme byli pořád v akci. Spoustu kluků, proti kterým jsme v té době nastupovali, jsem pak potkal v lize: Milana Kokše z Pardubic, na Moravě pozdější dobrý útok Špaček, Cagaš, Kvasnica, spartány Rudu Šindeláře, Jírku Adamce nebo Petra Lindauera. Vzpomínám taky na Frantu Vorlíčka z Motorletu, který

v té době musel chytat, protože byl tak mrňavý, že ho do pole nepustili. Když měl z Kotliny táhnout svůj obrovitý bágl s výstrojí až na nádraží, málem na cestě vyčerpáním umřel.

Dobrá duše hokeje v Havlíčkově Brodě byl redaktor Lojzík Svoboda. Když byl mladý, písal jako rozhodčí první ligu, hlavně se ale staral o propagaci brodského sportu. Hlásil reportáže z našich zápasů do rozhlasu, psal do novin. Na náměstí měl kancelář, kde vyráběl články pro Svobodné slovo, Jiskru a všechny možné místní plátky. Zajímali jsme ho už jako kluci. Když jsem hráli zápasy, vždycky se stavil za tátou pro pár informací a důkladně spolu všechno probrali. Dost si rozuměli. V novinách jsme byli díky němu docela často. Moje první vlastní fotka vyšla v tisku po turnaji sportovních škol dorostu, který jsme hráli v Praze. Bylo mi jedenáct a dávám na ní gól z blafáku. Dodneška mám tu momentku uloženou v albu s dalšími výstřížky. Znamenala pro mě dost. Byla to sláva, dostat se na stránky časopisu Stadión. Máma byla pyšná, jenom otec zůstal na svém, odmalička nám vtoukal do hlavy: „Teprve až budete mistři světa, můžete říct, že umíte hokej.“ To bylo jeho.

*První sláva. Bekhendový blafák jedenáctiletého
Jardy otisknul v roce 1953 časopis Stadión.*

Foto: archiv Milošava Jenšíka